

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

**Методичні рекомендації
для самостійної роботи студентів
за навчальною дисципліною
«Вступ до лексикографії та корпусної лінгвістики»**

рівень вищої освіти
спеціальність
освітня програма

перший (бакалаврський)

035 Філологія

Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова, Французька мова та література і переклад та англійська мова; Німецька мова та література і переклад та англійська мова; Переклад (китайська та англійська мови); Переклад (іспанська та англійська мови)

спеціалізація

035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська; 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька; 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька; 035.065 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – китайська; 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська

Методичні рекомендації схвалено
на засіданні кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша.

“27” червня 2025 року, протокол № 17

Завідувач кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша

 Олександр РЕБРІЙ

Методичні рекомендації погоджено науково-методичною
комісією факультету іноземних мов

“30” червня 2025 року, протокол № 7

Голова науково-методичної комісії

факультету іноземних мов
 Анна КОТОВА

Харків – 2025

Загальні положення щодо організації самостійної роботи студентів. Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних дисциплін і регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна».

Університет має забезпечувати для осіб, які навчаються, професійну підготовку на рівні кращих університетів світу, формування необхідних фахових і загальних компетентностей, зокрема: *вміння самостійно навчатися і критично мислити*

Самостійна робота включає: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу.

Навчальний час, відведений на самостійну роботу студента денної та заочної форми навчання, регламентується навчальними планами та робочими навчальними планами.

Зміст самостійної роботи визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками науково-педагогічного працівника.

Контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу, є обов'язковим. Форми контролю визначаються робочою програмою навчальної дисципліни.

Зміст та організація самостійної роботи студентів за навчальною дисципліною «Вступ до лексикографії та корпусної лінгвістики». Відповідно до навчального плану, загальний обсяг навчальної дисципліни для студентів денної та заочної форм навчання складає 4 кредитів, тобто 120 годин. Обсяг самостійної роботи для денної форми навчання складає 88 годин, для заочної – 110 годин.

Розподіл годин для самостійної роботи (відповідно до завдань, що виносяться на самостійну роботу):

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Ознайомитися з історією становлення лексикографії як науки, з основними поняттями лексикографії, з основними принципами укладання словників, з основними типами словників	25	30
2	Ознайомитися з історією розвитку та становлення корпусної лінгвістики; з основними поняттями корпусної лінгвістики; з основними типами корпусів	25	30
3	Здійснювати пошук необхідної інформації у корпусах задля вирішення широкого діапазону практичних та дослідницьких задач, здійснювати аналіз отриманих даних	38	50
	Усього годин:	88	110

Вимоги до студентів:

Мета викладання навчальної дисципліни полягає у створенні теоретичної бази, необхідної для подальшого удосконалення фахової компетенції майбутніх перекладачів, зокрема, навичок і умінь практичної перекладацької діяльності, дослідницької діяльності та самостійної роботи з англійськими та українськими корпусами, наявними у доступі в мережі Інтернет.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- 1) Ознайомлення з основами лексикографії: ознайомитися з основними принципами укладання словників, з основними типами словників (тлумачний, перекладний тощо), зі структурою словникової статті тощо.
- 2) Набуття навичок роботи з корпусами: ознайомлення з основними поняттями корпусної лінгвістики, основними типами корпусів, з їх структурою, з основними корпусними інструментами тощо
- 3) Розвиток дослідницьких навичок: дослідницьких питань і їх перевірка через роботу з корпусами, написання коротких звітів з аналізом отриманих даних
- 4) Розширення вмінь самостійної роботи: робота з відкритими україномовними та англomовними корпусами: ГРАК, СОСА, BNC тощо.

Форми контролю та критерії оцінювання. Завдання за розділом, винесені на самостійну роботу студентів, включені в тестові завдання для оцінювання роботи студентів у семестрі, тест за принципом множинного вибору. Відповідні критерії оцінювання наведено в Робочій програмі навчальної дисципліни.

Рекомендована література

Основна література

1. Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК). Шведова М., фон Вальденфельс Р., Яригін С., Рисін А., Старко В., Ніколаєнко Т. та ін. Київ, Львів, Єна, 2017-2024.
2. Демська О. Вступ до лексикографії. К.: Вид.дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 266 с.
3. Жуковська В.В. Вступ до корпусної лінгвістики: навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. 2013. 142 с.
4. McEnery, T., Hardie A. Corpus Linguistics: Method, Theory and Practice. Cambridge University Press. 2012. 294 p.

Допоміжна література

1. Вороніна К.В. (2025). Застосування корпусних технологій під час підготовки перекладачів. Тези XXIV Міжнародної наукової конференції «Каразінські читання: людина. Мова. Комунікація». Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна. С. 26-27.
2. Вороніна К.В. (2025). «Застосування корпусних технологій під час викладання іноземних мов». Тези XVII Міжнародної науково-методичної конференції «Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі: шляхи інтеграції закладів середньої та вищої освіти», Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. С.26-27.
3. Жуковська В.В. (2020). Лінгвістичний корпус як новітній інформаційно-дослідницький інструментарій сучасного мовознавства. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації, Том 31 (70) № 3 Ч. 1, 113-119. <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.3-1/20>
4. Кубрак, Д.-О. (2020). Корпусна лінгвістика та корпусний аналіз. Молодий вчений, 9 (85), 52-54. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-9-85-13>
5. Bernardini S., Ferraresi A. Corpus Linguistics. The Routledge Handbook of Translation and Methodology. 2022. <https://www.routledgehandbooks.com/doi/10.4324/9781315158945-16>
6. Shvedova M. The General Regionally Annotated Corpus of Ukrainian (GRAC, uacorporus.org): Architecture and Functionality. Proceedings of the 4th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems (COLINS 2020). Vol. I: Main Conference. Lviv, 2020. April 23-24. P. 489-506.

7. Shvedova M. von Waldenfels, R. Regional Annotation within GRAC, a Large Reference Corpus of Ukrainian: Issues and Challenges. Proceedings of the 5th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems (COLINS 2021). Vol. I: 2021. P. 32-45.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <https://uacorpora.org/Kyiv/ua>
2. <https://www.english-corpora.org/bnc/>
3. <https://www.english-corpora.org/coca/>
4. <https://www.sketchengine.eu/>